

INSTRUMENT U SLUŽBI MUZEJA

Philippe Guillet
Francuska

OCIM i profesionalizacija *museuma**

Godine 1985. Ministarstvo prosvjete osnovalo je OCIM (Ured za muzeografsku suradnju i informacije) ponajprije u okviru Sveučilišta u Montpellieru, a 1988. pri Sveučilištu u Dijonu. Osnutku su prethodile široke rasprave jer su 1980. godine na Prvom skupu prirodoslovaca-muzeografa održanom u Marseilleu sudionici predložili otvaranje takvog centra. O tom su planu s Ministarstvom za zaštitu zbirki prirodopisne povijesti raspravljali Robert Julien, konzervator *Museuma* u Marseilleu i prvi upravitelj ICOM-a, i skup konzervatora iz *Museuma* u Nici. Toj ustanovi koja je nosila naziv Centar za tehničku suradnju (Centre Technique Coopératif) bila je u osamdesetim godinama povjerena zadaća da pomogne pri rješavanju manjka osoblja, posebno stručno osposobljenoga, u *museumima* među kojima su se samo neki počeli buditi iz letargije pedesetih godina. Počevši od 1985. godine *museumi* su pošli putem polagane no zato nepovratne evolucije: u regiji su obnovljeni mnogi *museumi* (Nice, Clermont-Ferrand, Bourges, Dijon, Grenoble, Orléans). O planovima o rekonstrukciji i obnovi - od kojih su neki vrlo zamršeni - sada raspravljaju konzervatori i njihovi predstavnici i predlažu ih. Jedan je od najvažnijih događaja za *museum* u posljednjem desetljeću otvaranje Velike galerije evolucije u Nacionalnom *museumu* (Grande Galerie de l'Evolution au Muséum national).

Taj razvojni projekt *museuma* izražava se i povećanom profesionalizacijom osoblja u tim ustanovama, što se postiže pomnim odabirom i neprestanim obrazovanjem osoblja na stručnim tečajevima u različitim obrazovnim ustanovama (među kojima je i ICOM) i ostalim muzejima. Tako se tehnička pomoć što ju je nekad predložio OCIM znatno unaprijedila od vremena njegova osnutka i to počevši od prvih tehničkih naznaka i uputa OCIM-a sve do savjeta i pomoći muzejskih stručnjaka kojima se danas OCIM obraća radi obavljanja pojedinačnih zadaća ili pak preko ugovora što ih sklapa s različitim stručnim odnosno uslužnim uredima.

Nakon deset godina rada OCIM se danas smatra ustanovom na čelu mreže *museuma* u Francuskoj, i to neslužbeno, jer za razliku od mišljenja proširena u mnogim ustanovama izvan te mreže, OCIM nije nikakvo udruženje, nego služba u okviru Ministarstva za visoko školstvo i istraživački rad, koja je u administrativnim pogledu povezana sa Sveučilištem u Bourgognei. Sve djelatnosti OCIM-a obilježene su nastojanjem da se potiče i oživljava mreža *museuma*, polazeći od dvaju načela koja su prilično uobičajena u dinamici sličnih mreža: potvrđivanje značenja *museuma* i otvaranje prema vani.

Potvrđivanje *museuma* i svojevrsnost te ustanove

Usprkos njezinu ponešto zastarjelom zvučanju, riječ *museum* ima tu prednost što se bez dvosmislenosti može primijeniti na poseban tip ustanove. Točna definicija *museuma* znanstveni muzej koji je ponajviše ali ne i isključivo namijenjen zbirkama prirodnih znanosti, te ga i javnost kao takva prihvaća. Za žaljenje je što su neki konzervatori u prijašnjim godinama pokušali uporabom druge riječi prikriti pravo značenje svojih zbirki ili točnije njihova načina prikazivanja.

Druga riječ koja se povezuje s tim ustanovama jest prirodopis, koji ne valja miješati s prirodnim znanostima s obzirom na to što im je značenje uže, ograničavajuće. Naime prirodopis se određuje kao proučavanje i opisivanje tijela što ih možemo promatrati na zemlji i u svemiru. To je, znači, obuhvatniji izraz u kojem mogu naći mjesto sve egzaktne i društvene znanosti. Znakovita je činjenica što u starim zbirkama *museuma* možemo naći na predmete ili primjerke koji se odnose na kemiju, fiziku, etnologiju, pa i na prapovijest. Ta definicija koja je srodna definiciji *museuma* upućuje na stanovitu zališnost tih dvaju izraza u suvremenoj uporabi.

U duhu posjetitelja riječ *museum* često se poistovjećuje sa skupom znanstvenih zbirki, pa to poistovjećivanje omogućava da se rabi za promicanje tih ustanova od kojih se one najvažnije - ne zaboravimo na tu činjenicu - nalaze u punom razvojnom zamahu. Tako za te radnje vrednovanja OCIM rabi naziv *museum* (bez označitelja prirodopisa) u stručnim djelima (*Museums aujourd'hui - Museumi* danas) i u pisanju za široko općinstvo (*Trésors des Musées de France - Bogatstva Museuma u Francuskoj*) ili u specijaliziranim stručnim salonima (štanđ *Musées de France* u Međunarodnom salonu muzeja i izložaba 1992. i 1994. godine). Usporedno, OCIM organizira svake godine susrete između konzervatora i tehničkog osoblja muzeja i određuje broj i zadaće osoblja zaposlenog u regionalnim *museumima*. Godine 1995. taj je repertoar obuhvatio europske *museum* i one francuskog jezičnog izraza kako bi se postiglo što šire otvaranje prema stranim ustanovama iste vrste.

Otvaranje *Museuma*

Otvaranje *museuma* ogleda se - a to je dobar primjer - u razvoju dvomjesečnoga časopisa *La lettre de l'OCIM*: riječ je ovdje o evoluciji kako primatelja tako i sadržaja. Prvi se broj razaslao uglavnom ustanovama - kojih je broj dosegao 150 - ustanovama koje se poglavito bave muzeologijom znanosti i tehnike. Pri kraju 1994. godine *Lettre de l'OCIM* br. 36 tiskan je u više od 1500 primjeraka, a broj čitatelja bio je otprilike oko 3000. *Museumi*, uključivši različite radionice nacionalnoga *museuma* i *museuma* Istočne Europe, obuhvaćali su otprilike 15 posto primatelja časopisa. Prema tome 85 posto čitatelja časopisa *Lettre* pripada kulturnim ustanovama druge namjene (društveni muzeji, umjetnički muzeji, središta znanstvene ili tehničke kulture...), sveučilištima ili pak regionalnim zajednicama kojima je povjerena skrb za muzeje. Taj časopis u kojemu *museumi*, i šire, znanstvena i tehnička kultura, imaju prevagu, sve više mjesta posvećuje informacijama o sredstvima znanstvene i tehničke kulture, o znanstvenim muzejima u okviru Uprave muzeja u Francuskoj (*Direction des Musées de France*) (tehnički, arheološki, etnološki muzeji). I u drugim se djelatnostima OCIM-a očituje ta težnja za otvaranjem, kao što je, na primjer, osnutak dokumentacijskog centra koji, u cjelini i isključivo namijenjen muzeografiji i muzeologiji, posjeduje 200 časopisa (100 još izlaze) i oko milijun djela iz tog područja koja korisnik može po volji konzultirati ili posuđivati. Četvrtina članaka ili knjiga što se traže tiče se *museuma*, druga četvrtina ostalih muzeja, a polovica francuskih ili stranih kulturnih i prosvjetnih ustanova. Iako je ovdje riječ o otvaranju OCIM-a, ipak valja napomenuti da taj razvoj odražava i sve pozitivniju sliku što je *museumi* dobivaju u svijetu muzeja ili u najmanju ruku sve veću važnost koja im se pridaje. Uz to otvaranje prema institucijama valja spomeniti i razvoj odnosa prema istraživačkom svijetu: tako OCIM pomaže pri organiziranju susreta između konzervatora i istraživača, i to na poticaj Ministarstva za visoko školstvo (skup *Systématique et musées en 1994 - Sistematika i muzeji 1994.*), ili Palais de la Défense (seminar *Terre, modèles, musées en 1993 - Zemlja, modeli, muzeji 1993.*) Rasprave koje su se ondje vodile odnosile su se pretežno na zbirke *museuma* koji je, kao što smo već naglasili, muzej gdje mogu biti obuhvaćene sve znanosti. Zaključci spomenutih seminara odnose se posebno na vrednovanje zbirki društvenih i egzaktne znanosti koje najčešće nisu predstavljene u muzejima. Skup OCIM-a održan za vrijeme Međunarodnoga

salona muzeografske tehnike '95. prošlog siječnja u Lilleu pristupio je razmatranju te nove moguće evolucije.

Zaključak

Stalno nastojanje OCIM-a odnosi se na kakvoću i primjerenost usluga ponuđenih museumima i muzejima, općenito uzevši. OCIM će ispuniti zadaće koje se od njega traže i koje su mu povjerene tako što će neprestano osluškivati potrebe ustanova, posvećujući najveću pozornost poznavanju terena, bez obzira na to je li riječ o muzejima ili o različitim tehnikama u njihovoj službi.

* Autor teksta Philippe Guillet upotrebljava dva pojma: musée i museum. U prijevodu teksta s francuskog zadržana je distinkcija; razlika u upotrebi tih dvaju pojmova objašnjena je u tekstu. (op.ur.)

Preuzeto: Musée, broj 200., ožujak 1995.

Prijevod s francuskog:
Melita Wolf

MUZEJSKA OTVORENJA

VELIKA BRITANIJA

Britanski muzej, London

U studenome je otvoren novi stalni postav zbirke drevnog Meksika, koji je projektirao arhitekt Teodoro Gonzalez de Leon. Povratak zbirke iz Muzeja čovječanstva u Britanski muzej početak je vraćanja svih etnografskih zbirki na njihovo staro mjesto u Bloomsbury.

Muzej je otvorio i novi stalni postav zbirke europskih dekorativnih umjetnosti od petnaestog do osamnaestog stoljeća, kao i novi stalni postav zbirke europskih dekorativnih umjetnosti iz devetnaestog stoljeća, koji je realiziran pod pokroviteljstvom obitelji Chao iz Hong Konga.

Galerija instituta Courtland, London

Galerija instituta Courtland, koja je u posljednje vrijeme pretrpjela oštre kritike, sada provodi u djelo program temeljite obnove s ciljem da se izložbenom prostoru vrati izgled iz vremena Williama Chambersa. Velika dvorana (prva faza programa) završena je u lipnju - uklonjeni su panoi, instalirani su novi uređaji za kontrolu atmosfere i svjetlosti, a izložbene dvorane su temeljito obnovljene. Galerija je u studenome 1994. godine otpočela izvedbu druge faze programa obnove, započevši obnovu dvorana umjetničke zbirke restauracijom polikromnih stropova i uklanjanjem pretjerano upadljivih znakova za izlaz u nuždi.

Znanstveni muzej, London

Muzej je otvorio novi stalni postav "Zdravlje je važno" pod pokroviteljstvom SmithKline Beechama. Cilj novoga stalnog postava je da približi publici povijest medicine uz pomoć niza interaktivnih izložaba, te tiskanog i snimljenog informativnog materijala.

Muzej Viktorija i Albert

Zbirka Materijala i tehnika otvorila je 1994. godine dva nova stalna postava: postav metala i postav stakla. Stalni postav metala, smješten u originalnim dvoranama Astona Webba, punim lukova, kupola i vista, sadržava više od osam stotina predmeta - od fragmenata neogotičkog panoa katedrale u Herefordu Georga Gilberta Scotta do filigranskih željeznih narukvica iz Berlina.

Stalni postav stakla, koji je otvoren u travnju, sadržava predmete koji ilustriraju razvoj i povijest ovog materijala tijekom posljednjih četiri tisuće godina. Među pokroviteljima koji su pridonijeli sredstva za realizaciju projekta nalaze se V&A, Zaklada Wolfston i Zaklada za unaprjeđenje muzeja i galerija.

Pomorski muzej Merseyside, Liverpool

Muzej je u listopadu otvorio novi stalni postav posvećen temi transatlantskog ropstva, koji sadržava slike, predmete i diorame koje ilustriraju trgovinu robljem u osamnaestom stoljeću, djelatnost koja je u to vrijeme uvelike pridonijela zasnivanju liverpoolskog bogatstva. Peter Moores, milijuner i pokrovitelj umjetnosti iz Littlewoods Pools, dao je 500.000 funti za realizaciju ovog pojekta.

Muzej suvremene umjetnosti, Machynlleth, Wales

Muzej je završio obnovu kompleksa za umjetnost, s dograđenim novim izložbenim prostorom, predvorjem i dodatnim prostorima koji povezuju